

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра зоології

Затверджено
на засіданні кафедри зоології
біологічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 4 від 30.08 2024 р.)

Завідувач кафедри

Силабус з навчальної дисципліни

«Біологія тварин з основами екології»
що викладається в межах ОПП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
за предметною спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Львів 2024

Назва курсу	Біологія тварин з основами екології
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра зоології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01-Освіта / Педагогіка, спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Викладачі курсу	професор, доктор біологічних наук Бокотей Андрій Андрійович; доцент, кандидат біологічних наук Хамар Ігор Степанович
Контактна інформація викладачів	andriy.bokotey@lnu.edu.ua ihor.khamar@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю, на вул. Грушевського 4, ауд. 314)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Дисципліна «Біологія тварин з основами екології» є нормативною дисципліною за спеціальністю 014.05 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» для освітньої програми здобувачів ступеня магістра і викладається у I семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою). Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів, де розглядають загальну будову, живлення, розмноження, життєві цикли та практичне значення одноклітинних, безхребетних і хордових тварин.
Коротка анотація курсу	Курс передбачає формування знань про біологію тварин, їхні зв'язки між собою та середовищем існування. При проходженні курсу здобувачі освіти мають змогу отримати необхідні знання для набуття компетентностей з питань біології тварин, закономірностей виникнення і становлення будови організмів у процесі еволюції, фундаментального і прикладного значення для застосування у професійній діяльності та у повсякденному житті.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Біологія тварин з основами екології» є засвоєння здобувачами освіти знань зі систематики, морфології, фізіології, генетики, поведінки та екології представників основних таксонів найпростіших, безхребетних і хордових тварин. У результаті вивчення курсу студенти будуть ознайомлені з різноманітністю тварин, їхніми функціональними зв'язками з довкіллям, необхідністю раціонального використання та охорони тварин.

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Щербак Г.Й., Царичкова Д.Б., Вервес Ю.Г. Зоологія безхребетних: підручник у 3 кн. Т1, 2, 3. Київ: Либідь, 1996. – 320 с. 2. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології: навчальний посібник – Суми: Університетська книга, 2003. – 614 с. 3. Зоологія хордових під. ред. проф. Й.Царика – Львів: ЛНУ, 2015. – 356 с. <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Матвійчук О.А., Матвійчук Н.Д. Методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт з зоології безхребетних – Вінниця, 2017. – 96 с. 5. Іванець О.Р. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт із протозоології для студентів I курсу біологічного факультету. Львів: ЛНУ. 2000, 2001, 2006. 84 с 6. Мельник Л.М., Іванець О.Р., Леснік В.В., Хамар І.С. Практикум із зоології безхребетних, Львів, 2004. 7. Назарук К.М., Затушевський А.Т., Дикий І.В., Леснік В.В. Зоологія хордових. Методичні вказівки до лабораторних занять і самостійної роботи студентів. Частина 1, 2 – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – 148 с. 8. Навчальна практика з зоології хребетних: навч.-мет. посібник / [І.Шидловський, А.Затушевський, І.Дикий, К.Назарук, І.Хамар, В.Леснік]: за ред. проф. Й.Царика – Львів: ЛНУ, 2018. – 178 с.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>Один семестр</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>32 год лекцій, 16 год лабораторних занять і 72 год самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна забезпечує набуття здобувачами таких загальних (ЗК) і фахових (ФК) компетентностей та компетентностей предметної спеціальності (ПК):</p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</p> <p>ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт;</p> <p>ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності;</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності;</p>

- ФК 4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання;
- ПК 1. Здатність використовувати сучасні методи і технології навчання біології, здоров'я людини та хімії, використовувати відкриті інформаційні ресурси, цифрові технології та створювати власні інформаційні ресурси, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів біології та основ здоров'я людини з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
- ПК 3. Здатність до усвідомлення досягнень біологічної та хімічної науки, їхньої ролі у житті суспільства та користуватися новітніми досягненнями біології і хімії, необхідними для професійної та/або інноваційної діяльності;
- ПК 4. Здатність застосовувати та формувати знання з біології та основ здоров'я людини для пояснення будови, взаємодії, взаємозв'язків, походження, класифікації, значення, використання, поширення і організації живого на різних рівнях;
- ПК 5. Здатність чітко і логічно відтворювати основні теорії, закони хімії, систему хімічних понять та критично оцінювати нові відомості й інтерпретації хімічної науки;
- ПК 6. Здатність організовувати і здійснювати дослідницьку діяльність з біології, здоров'я людини та хімії в шкільній і позашкільній роботі;
- ПК 7. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини;
- ПК 8. Спроможність розробляти та реалізовувати навчальні і наукові проекти з біології та здоров'я людини, підготовки аналітичної звітної документації, презентацій. Здатність до здійснення наукових досліджень в галузі теорії та методики навчання хімії, узагальненні одержаних результатів, впровадженні їх в освітній процес;

і такі загальні програмні результати навчання (РН) та програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН):

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з педагогіки, біології, здоров'я людини та хімії у

	<p>практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області;</p> <p>РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання;</p> <p>ПРН3. Демонструє і використовує новітні досягнення біологічної та хімічної науки, пояснює їхню роль у житті суспільства, обґрунтовує їх використання для професійної та/або інноваційної діяльності;</p> <p>ПРН4. Демонструє уміння розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, філогенію, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації; розкривати сутність біологічних явищ і процесів.</p> <p>Після завершення цього курсу здобувач буде:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загальну характеристику основних типів тварин; • основні риси організації конкретних представників найпростіших, безхребетних і хордових тварин, їх життєві цикли та особливості життєдіяльності у залежності від умов проживання; • філогенію та сучасну систематику тварин; • рідкісні та зниклі види світової фауни і фауни України, занесені до ЧКУ; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати приналежність тварин до певного виду та систематичної групи вищого рангу; • застосовувати теоретичні знання для вирішення проблем охорони довкілля і збалансованого природокористування та проблем, зумовлених поширенням паразитичних тварин і тварин-переносників збудників небезпечних захворювань.
Ключові слова	Тварина, системи органів, анатомія, морфологія, систематика, біотоп, функція
Формат курсу	Очний
Форма	Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у табл. 1
Підсумковий контроль, форма	Іспит у кінці семестру

Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових загальнобіологічних знань, а також дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату предмету, розуміння основ зоорізноманіття, екології, еволюції та паразитології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), пояснення, дискусія.
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор, гербарні зразки.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. поточний контроль (за результатами модульного контролю – 30 балів та виконання завдань на лабораторних заняттях – 20 балів): 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50; 2. іспит: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50. <p>Іспит здобувач отримує на підставі усного опитування за питаннями екзаменаційного білету (3 розгорнуті питання – 45 балів, 5 додаткових (уточнюючих питань) – 5 балів).</p>
Питання до модульних контролів (замірів знань)	<p>Модульні контролі містять питання наступних тем:</p> <p>Модуль 1.</p> <p>Загальна характеристика найпростіших. Організація протозойної клітини. Тип Саркомастигофори. Загальна характеристика. Підтип Джгутикові, клас Рослинні джгутикові як первинні продуценти. Будова, розмноження, розвиток, практичне значення евгленових і вольвоксових джгутикових та динофлагеллят. Промислові види серед рослинних джгутикових.</p> <p>Характеристика класу Тваринні джгутикові. Поширення, будова, живлення, розмноження, розвиток та практичне значення кінетопластид, дипломонадних і трихомонадних джгутикових. Запобігання ураження паразитами.</p> <p>Підтип Саркодові. Поширення, будова, живлення, розмноження, розвиток та практичне значення аміб, форамініфер та радіолярій.</p> <p>Загальна характеристика типу Апікомплексні. Кров'яні споровики. Поширення, будова, живлення, розмноження, цикли розвитку та практичне значення малярійного плазмодію.</p> <p>Загальна характеристика типу Інфузорії. Поширення,</p>

	<p>будова, живлення, розмноження, розвиток та практичне значення. Екологія найпростіших. Фактори, що визначають поширення найпростіших. Біоіндикація.</p> <p>Модуль 2.</p> <p>Походження багатоклітинних. Будова і розвиток представників типу Губки і типу Кишковопорожнинні. Класифікація будова і розвиток представників типу Плоскі черви (Війчасті черви, Трематоди і Стъожкові черви).</p> <p>Будова і розвиток представників типу Первиннопорожнинні і типу Коловертки. Класифікація будова і розвиток представників типу Кільчасті черви (Багатощетинкові, Малощетинкові і П'явки).</p> <p>Класифікація, будова та біологія представників типу Молюски (Черевоногі, Двостулкові і Головоногі).</p> <p>Загальна характеристика типу Членистоногі. Класифікація, будова і біологія представників підтипу Зяброві (Ракоподібні).</p> <p>Класифікація, будова та біологія представників підтипу Хеліцерові.</p> <p>Класифікація будова та біологія представників підтипу Трахейні.</p> <p>Біологія представників класу Комахи.</p> <p>Модуль 3.</p> <p>Тип Хордові. Загальна характеристика, основні риси організації, походження, філогенія й систематика хордових. Підтип Хребетні. Біологія риб. Хрящові і Кісткові риби. Систематика класів.</p> <p>Біологія Земноводних і Плазунів. Систематика класів.</p> <p>Біологія Птахів. Систематика класу.</p> <p>Біологія Ссавців. Систематика класу.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Біологія тварин з основами екології»

	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Ресурс для вик. завдань (за потреби)	Термін виконання
1	<p>Загальна характеристика найпростіших. Організація протозойної клітини. Тип Саркомастигофори. Підтип Джгутикові, клас Рослинні джгутикові. Будова, розмноження, розвиток,</p>	<p>Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год</p>		2 тижні

	практичне значення евгленових джгутикових. Поширення, будова, живлення, розмноження, розвиток та практичне значення вольвоксових джгутикових і динофлагеллят.			
2	Тваринні джгутикові. Поширення, будова, живлення, розмноження, розвиток і практичне значення кінетопластид, диплоноад і трихомоад. Підтип Саркодові. Поширення, будова, живлення, розмноження, розвиток і практичне значення амеб, форамініфер та радіолярій.	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні
3	Тип Апікомлексні. Життєвий цикл малярійного плазмодію. Тип Інфузорії. Екологія найпростіших. Фактори, що визначають поширення найпростіших. Біоіндикація. Походження багатоклітинних. Будова і розвиток представників типу Губки і типу Кишковопорожнинні. Класифікація будова і розвиток представників типу Плоскі черви (Війчасті черви, Трематоди і Стьожкові черви).	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні
4	Будова і розвиток представників типу Первиннопорожнинні і типу Коловертки. Класифікація будова і розвиток представників типу Кільчасті черви (Багатощетинкові, Малощетинкові і П'явки). Класифікація, будова та біологія представників типу Молюски (Черевоні, Двостулкові і Головногі).	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні
5	Загальна характеристика типу Членистоногі. Класифікація, будова і біологія представників підтипу Зяброві (Ракоподібні). Класифікація, будова та біологія представників підтипів Хеліцерові і Трахейні.	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні
6	Біологія представників класу Комахи. Тип Хордові. Загальна характеристика, основні риси організації, походження, філогенія й систематика хордових. Підтип Хребетні. Біологія риб. Хрящові і Кісткові риби. Систематика класів.	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні

7	Біологія Земноводних. Систематика класу. Біологія Плазунів. Систематика класу.	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні
8	Біологія Птахів. Систематика класу. Біологія Ссавців. Систематика класу.	Лекції – 4 год Лабораторні заняття – 2 год Самостійна робота – 9 год		2 тижні

Автори

Ігор ХАМАР

Андрій БОКОТЕЙ

"Погоджено"

Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

" 29 " серпня 2024 р.

Гарант ОПП

Володимир МАНЬКО

" 30 " ос 2024 р.